

Zastúpenie advokátom v konaní vo veciach dohľadu

Andrea Slezáková
Národná banka Slovenska

Zákon o dohľade nad finančným trhom¹ v tretej časti obsahuje reguláciu konania vo veciach dohľadu, v ktorom je vylúčená subsidiárna aplikácia správneho poriadku.² Právna úprava neurčuje obligatórne zastúpenie advokátom v konaní vo veciach dohľadu. Ide o voľbu účastníka konania. Poskytovanie právnych služieb advokátom v predmetnom konaní zahŕňa množstvo právnych aspektov, pozornosť však zameriame predovšetkým na plnomocenstvo, ktoré mu bolo udelené.

1 Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dohľade nad finančným trhom“).

2 Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

3 Obdobne VOJČÍK, P.: *Občiansky zákonník. Stručný komentár. 2. doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURA EDITION, 2009, s. 107.

4 ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Občiansky zákonník I. S 1 – 450. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 183.

5 VOJČÍK, P.: *Občiansky zákonník. Stručný komentár. 2. doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURA EDITION, 2009, s. 103.

PLNOMOCENSTVO

Tretia hlava zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) obsahuje reguláciu zastúpenia. Zastúpenie vzniká na základe zákona, rozhodnutia štátneho orgánu či na základe dohody o plnomocenstve. Z uvedeného je zrejmé, že existuje zákonné a zmluvné zastúpenie. Pozornosť budeme venovať zmluvnému zastúpeniu. Pri zmluvnom zastúpení je nutné rozlišovať dohodu o plnomocenstve a plnomocenstvo. Dohoda o plnomocenstve je zmluvou medzi zástupcom a zastúpeným, predovšetkým môže ísť o mandátnu zmluvu medzi advokátom a klientom. Zmluva je dvojstranným alebo viacstranným právnym úkonom vznikajúcim konsenzom. Pri dvojstrannom právnym úkone sú potrebné dva jednostranné právne úkony dvoch rozličných strán (účastníka konania a advokáta), ktoré si tieto vzájomne adresujú a ktoré sa obsahovo zhodujú. Od dohody o plnomocenstve je nutné odlíšiť plnomocenstvo. Plnomocenstvo je jednostranný právny úkon. Ergo predstavuje jednostranný prejav vôle, ktorý spĺňa zákonne stanovené obsahové a formálne náležitosti.

Právna úprava nebráni tomu, aby boli dohoda o plnomocenstve a plnomocenstvo inkorporované v jednej listine. V praxi dohoda o plnomocenstve môže obsahovať ustanovenia obsahujúce dôverné informácie, ktoré najmä v súlade s vôľou splnomocniteľa nemajú byť sprístupnené tretím osobám. Preto bude predmetom posúdenia individuálneho prípadu, či predložiť tretím osobám plnomocenstvo aj dohodu o plnomocenstve.

V odbornej literatúre nachádzame diskusiu, či plnomocenstvo predstavuje úkon adresovaný alebo neadresovaný. Prikláňame sa k právne názoru, že plnomocenstvo je adresovaným právnym úkonom.³ Predovšetkým z dôvodu, že plnomocenstvo je adresované splnomocnencovi, keďže od udelenia plnomocenstva závisí vznik a rozsah oprávnenia splnomocnenca konať, a zároveň z hľadiska legitimačného a notifikačného účelu plnomocenstva sa javí ako odôvodnené považovať ho za úkon adresovaný tretím osobám.⁴ V konaní vo veciach dohľadu tretiu osobu, ktorej je adresované, predstavuje NBS.

Plnomocenstvo plní i funkciu osvedčenia existencie právneho vzťahu zastúpenia, z čoho sa na prvý pohľad javí, že jeho účinky sú deklaratórne. Predmetný jednostranný právny úkon je však späť s oprávnením zastupovať, ergo spôsobuje právne následky. Jeho účinky sú teda konštitutívne.

Občiansky zákonník zakotvuje obligatórne písomnú formu plnomocenstva v prípade, ak je pre právny úkon, ktorý je objektom zastúpenia, stanovená písomná forma, ako aj vtedy, ak sa plnomocenstvo netýka len určitého právneho úkonu. Vzhľadom na skutočnosť, že v konaní vo veciach dohľadu dominuje zásada písomnosti, ako aj z dôvodu potreby preukázania zastúpenia na základe udeleného plnomocenstva, bude mať plnomocenstvo spravidla písomnú formu. Písomné plnomocenstvo podpisuje účastník konania (ak ide o právnickú osobu štatutárny orgán, resp. zamestnanec či člen disponujúci písomným oprávnením konať za právnickú osobu). Zákon o dohľade nad finančným trhom nevyžaduje úradné osvedčenie pravosti podpisu.

Z hľadiska počtu právnych úkonov, na ktoré splnomocniteľ splnomocní advokáta, rozlišujeme plnomocenstvo generálne, špeciálne a individuálne.⁵ Generálne plnomocenstvo oprávňuje advokáta robiť za účastníka konania všetky právne úkony okrem tých, pri ktorých zastúpenie nie je možné, alebo tých, pri ktorých je nutné osobitné plnomocenstvo. Špeciálne plnomocenstvo oprávňuje advokáta na určitý druh právnych úkonov (napr. na všetky právne úkony súvisiace s družstovným konaním). Individuálne plnomocenstvo oprávňuje advokáta na jeden určitý právny úkon (napr. na prevzatie rozhodnutia NBS).

Účastník konania je splnomocniteľom advokáta. Zákon o dohľade nad finančným trhom definuje osoby, ktoré sú účastníkmi konania vo veciach dohľadu. Procesne spôsobilý účastník konania, ktorý je zastúpený advokátom, naďalej disponuje oprávnením robiť úkony v konaní sám. Zároveň je povinný na výzvu NBS urobiť úkon, ktorý môže splniť len on sám (napr. ustanoviť sa osobne na výsluch).

ADVOKÁT – OSOBA, KTOREJ BOLO UDELENÉ PLNOMOCENSTVO

Splnomocnenca účastníka konania predstavuje advokát. Ide o osobu zapísanú do zoznamu

advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou. V súlade so zákonom č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „obchodný zákonník“) je advokát podnikateľom. Platná právna úprava ho zaraďuje do skupiny osôb podnikajúcich na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov. Špeciálnu zákonnú úpravu regulujúcu toto podnikanie *sui generis* predstavuje zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“).

Advokát poskytovaním právnych služieb napĺňa právo právnických a fyzických osôb na súdnu a právnu ochranu, ktoré je zakotvené v Ústave SR. Pri vykonávaní advokácie advokát poskytuje právne služby, pričom najmä ide o spisovanie rôznych podaní, právne poradenstvo, vypracúvanie analýz alebo procesné zastupovanie (pred súdmi, inými orgánmi verejnej moci či inými subjektmi). Z uvedeného je zrejmé, že pod pojem právnych služieb možno subsumovať i zastupovanie v konaní vo veciach dohľadu. Zároveň dávame do pozornosti, že na naplnenie znakov legálnej definície výkonu advokácie zákonodarca požaduje realizáciu činnosti sústavne a za odmenu. Predmetné zákonné podmienky však nedefinuje. Vzhľadom na skutočnosť, že advokát je podnikateľom, možno tieto pojmy vykladať vo svetle legálnej definície podnikania nachádzajúcej sa v obchodnom zákonníku.

Zákonná úprava zakotvuje nezávislosť advokáta pri poskytovaní právnych služieb, tento termín však bližšie nešpecifikuje. Nezávislosť je potrebné vnímať nielen ako nezávislosť vo vzťahu ku klientovi. Širším súvislostiam predmetného pojmu sa venuje Charta kľúčových princípov európskeho advokátskeho povolania (prijatá 24. 11. 2006 Radou európskych advokátskych komôr), ktorá okrem iného hovorí: „Pri výkone svojej činnosti a pri poskytovaní rád klientovi a jeho zastupovaní musí byť advokát nezávislý – politicky, ekonomicky aj po intelektuálnej stránke. Znamená to, že musí byť nezávislý od štátu a iných dôležitých záujmov, ako aj od neprimeraného vplyvu a tlaku svojich obchodných spoločníkov.“⁶ Ide teda aj o nezávislosť vo vzťahu k štátu a inštitúciám, ktoré ho reprezentujú, a od obchodných spoločností či združení, prostredníctvom ktorých vykonáva advokáciu. Advokát je viazaný všeobecne záväznými právnymi predpismi a iba takými príkazmi klienta, ktoré sú v súlade s nimi.

Advokát využíva všetky právne prostriedky, ktoré uplatňuje v záujme klienta. Na tento účel má prostredníctvom dostupných elektronických médií prístup k širokému diapazónu informačných zdrojov, udržiavajúc si pravidelným štúdiom relatívne vysokú úroveň vedomostí, a je spôsobilý s prihliadnutím na konkrétnu situáciu vedomosti aktualizovať a adaptovať.⁷

Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb v nasledujúcich prípadoch:

- ak v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej poskytol právne služby inej osobe majúcej rozpor so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada,
- ak je daný konflikt medzi záujmami advokáta či osôb jemu blízkych a záujmami osoby žiadajúcej o poskytnutie právnych služieb,
- ak protistranu zastupuje advokát, s ktorým vykonáva advokáciu spoločne,
- ak informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, by mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnené zvýhodniť,
- ak vzhľadom na pracovnú zaťaženosť alebo dlhodobú neprítomnosť nemôže zabezpečiť riadnu ochranu a presadzovanie práv a záujmov klienta.

Zákon o advokácii obsahuje viacero alternatív spôsobu vykonávania advokácie. Advokát môže poskytovať právne služby samostatne, ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, ako komplementár komanditnej spoločnosti či v združení s inými advokátmi.

Ako vyplýva zo zákona o dohľade nad finančným trhom, v tom istom čase a v tej istej veci môže mať účastník konania len jedného zástupcu. To znamená, že sa môže nechať zastúpiť jedným advokátom. Z hľadiska právnych účinkov advokát vo vzťahu k NBS uskutočňuje vlastné vyhlásenie vôle, v mene a na účet účastníka konania. Ide teda o priame zastúpenie, pri ktorom vznikajú práva a povinnosti priamo účastníkovi konania.

SUBSTITÚCIA ADVOKÁTA

Pri substitučnom zastúpení advokát splnomocní tretiu osobu, náhradného zástupcu, aby konal v mene účastníka konania, na základe a v rozsahu plnomocenstva, ktoré mu udelil. Zákon o dohľade nad finančným trhom stanovuje obmedzenia týkajúce sa počtu zástupcov. Zo zákonnej úpravy vyplýva, že účastník konania môže mať v tom istom čase a v tej istej veci len jedného zástupcu. Z toho vyplýva, že účastník konania je oprávnený nechať sa zastúpiť v konaní vo veciach dohľadu výlučne jedným advokátom. Zákon o dohľade nad finančným trhom neobsahuje výslovnú reguláciu substitučného zastúpenia. Zameriavajúc pozornosť na problematiku zastúpenia účastníka konania advokátom, je potrebné predmetnú otázku vnímať v súlade s interpretačným pravidlom – čo nie je zákonom zakázané, je dovolené – a zároveň v kontexte osobitného právneho predpisu, zákona o advokácii, ktorý sa bude v danom prípade subsidiárne aplikovať. Zo zákona o advokácii vyplýva advokátovi právo nechať sa zastúpiť iným advokátom či poveriť advokátskeho koncipienta, prípadne iného odborného zamestnanca jednotlivými úkonmi právnych služieb. Ide o oprávnenie vyplývajúce priamo zo zákonnej úpravy, súhlas účastníka konania ako klienta nie je potrebný. Zároveň však zo zákona o advokácii vyplýva, že proti vôli klienta nie je možné realizovať substitučné zastúpenie iným advokátom či advokátskym koncipientom.⁸

- 6 Dostupné na webovom sídle: https://www.sak.sk/blox/cms/sk/sak/zahranicne/organiz_a_zdruzenia/ccbe/principy/_event/open
- 7 TICHÝ, L. a kol.: *Odpovednosť advokáta za škodu*. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 126.
- 8 *Porovnaj ustanovenie § 16 ods. 3 zákona o advokácii*.

Použitá literatúra

1. ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2015.
2. TICHÝ, L. a kol.: *Odpovednosť advokáta za škodu*. Praha : C. H. Beck, 2013.
3. VOJČÍK, P.: *Občiansky zákonník. Stručný komentár. 2. doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava : IURA EDITION, 2009.